

Tevfik Güngör

gungoruras@superonline.com

KOBİ'ler

OLAYLARIN İÇİNDEN

Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre, Türkiye'deki işletmelerin yüzde 95'inin üzerindeki kısmı KOBİ tanımına giriyor. 1 milyon 700 bin dolayında mikro ve orta boy işletmeye sahibiz.

KOBİ'siz ekonomi olmaz. Ama sadece KOBİ ile de ekonomi büyüyemez.

KOBİ'lerin istihdama, ekonomiye katkısı küçümsenemez. KOBİ'ler sanayinin fideliğidir. Fideler eğer hızla ve sağlıklı olarak büyüyerek ekonomik büyüklükte sanayi tesisleri haline geliyor ise, fidanlık yararlıdır. Fideler tüm çabalara rağmen aynı boyda kalıyor ise, kaynak kaybına neden olur.

KOBİ nedir? Bizim ölçülerimize göre:

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun işyeri istatistiklerine göre, ülkede 1 milyon 760 bin işletme var.

-Toplam işletmelerin 1 milyon 400 bini 6'dan az çalışanı olan mikro işletmeler. Mikro KOBİ'ler.

Toplam KOBİ'lerin % 12.5'u sanayi kesiminde, % 51.4'ü ticaret kesiminde, % 4.0'u tarım kesiminde kalanı hizmetler kesiminde faaliyet gösteriyor.

OECD raporuna göre işletmelerin yarattıkları toplam katma değer % 68'ini 250'den fazla çalışanı olan büyük işletmeler % 28'ini 10 ile 250 çalışanı olan işletmeler yaratıyor.

İstanbul Sanayi Odası'nın 2016 yılı 500 büyük sanayi kuruluşu sıralamasında yer alan ilk 50 sanayi şirketi, toplam üretimden satışların yüzde 49.2'sini gerçekleştirdi.

Görülüyor ki üretimde ekonomik ölçekli işletmelere sahip olmak çok hem de çok önemli.

Tekrarda yarar var. KOBİ'ler küçümsenemez. KOBİ'ler ilgi ister. Ama bu ilginin KOBİ'leri büyümeye ve üretimlerini artırmaya yönelik ilgi ve destek olması gerekir.

Büyümenin, üretimi ve istihdamı artırmanın dünya pazarlarına çıkmanın yolu ekonomik ölçekli sanayi işletmelerinden geçer. Bunu unutmayalım.

SPK BAŞKAN YARDIMCISI BORA ORUÇ:

Teknik çalışma programlarının bize çok önemli katkıları var

Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) Güçlendirilmesi Projesi kapsamında düzenlenen "Türkiye Sermaye Piyasası'nın Avrupa Birliği İle Uyumu" konulu kapanış seminerinde AB Katılım Öncesi Mali Yardımları kapsamında yürütülen proje ele alındı. Seminerde konuşan SPK Başkan Yardımcısı Bora Oruç, küresel gelişmeler ve finans piyasalarındaki değişikliklerin AB düzenlemelerinin sürekli olarak yenilenmesine neden olduğunu söyledi. Sürekli yenilenen düzenleyici bir altyapıya uyum sağlanması açısından AB desteği ile hazırlanan teknik destek programlarının büyük önem arz ettiğini belirten Oruç, "Türkiye ve AB tarafından desteklenen bu tür teknik çalışma programlarının bize çok önemli katkıları olmaktadır. Etkin işleyen bir finansal sistemin var olabilmesi için piyasaları düzenleyen hukuki altyapının global standartlarda olması önemli bir şarttır" dedi.

AB düzenlemeleri ve sermaye piyasaları düzenlemelerinin uyum içinde olması gerektiğini vurgulayan Oruç, söz konusu düzenlemelerin uygulanmasına yönelik tecrübelerin de kendileri açısından önem arz ettiğini söyledi. AB'ye üyelik sürecinde SPK'ya finansal hizmetler, şirketler hukuku ve sermayenin serbest dolaşımı alanlarında önemli sorumluluklar yüklediğini ifade eden Oruç, "Teknik destek programı, AB sürecinde

verilen taahhütlerin yerine getirilmesinin önemli bir ayağını oluşturmaktadır" diye konuştu. Türkiye'de kredi mevduat oranının yüzde 130 civarında olduğunu aktaran Oruç, "ISO 500 listesinin 2016 verilerine göre, bu şirketlerin 2016'da elde ettikleri faaliyet gelirlerinin yüzde 55'i finansman gideri olarak harcandı. Bu iki rakam bize öz sermaye finansmanının sermaye piyasalarının sürdürülebilir ekonomik büyümeyi elde etmek açısından önemini ortaya koymaktadır" ifadelerini kullandı.

"Türkiye ekonomisinin temelleri sağlam"

Seminerde konuşan AB Bakanlığı Ekonomik ve Mali Politikalar Direktörü Sinan Ayhan da son yıllarda Türkiye'de ve yakın coğrafyasında yaşanan olumsuz gelişmelere rağmen ekonominin geçen yıl yüzde 2,9, bu yılın ilk çeyreğinde de yüzde 5 büyüdüğünü hatırlattı. Türkiye'nin ekonomisinin temellerinin sağlam olduğunu vurgulayan Ayhan, "Bunun arkasındaki en önemli neden özellikle sermaye piyasaları ve finansal hizmetler alanında sağlam bir altyapı ve mevzuata sahip olmamızdır. SPK gerek mevzuat ve kurumsal altyapı olarak uluslararası standartları yakalamış durumda" dedi. Yakalanan standartlara rağmen AB ile Türkiye'nin bu konuda müzakerelerde bulunamadığını dile getiren Ayhan, "Çünkü mali hizmetler faslı siyasi nedenlerle bloke edilmiş durumda" diye konuştu.

ANKARA-DÜNYA

İSTANBUL SANAYİ ODASI

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, sektör için en değerli verileri oluşturan ve devler liginin belirleyen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016" araştırmasının sonuçları açıklandı.

ISO, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2016" araştırmasını açıkladı

Sanayi devlerinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 490 milyar liraya, toplam faaliyet karı yüzde 18,6 artışla 52,4 milyar liraya ve toplam ihracatı da yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolara yükseldi. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet karının yarısından fazlasını ise finansman gideri olarak kaybetti.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından basın toplantısında açıklanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırmasına göre, sanayinin zirvesinde 32 milyar 594 milyon lira üretimden satışları ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 16 milyar 314 milyon liralık üretimden satışları ile Ford bulunurken, üçüncü sırayı ise üretimden satışları 12 milyar 856 milyon lira olan Tofaş elde etti.

İlk 10 içinde beş otomotiv şirketinin yer aldığı araştırmada, listeye 48 yeni sanayi kuruluşu girdi. Bunlardan 27 tanesi geçen yıl ISO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer alan şirketlerden, 21 kuruluş ise ISO 1000 dışından olan şirketlerden oluştu.

Reel ekonominin mevcut durumunu ve yaşadığı sorunları ortaya çıkarması bakımından önem taşıyan araştırmaya göre, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 450.505 milyar liradan 490.043 milyar liraya çıktı. Kuruluşların toplam faaliyet karı bir önceki seneye göre yüzde 18,6 artışla 52,4 milyar TL'ye, faaliyet karlılık oranını da yüzde 8,7'den yüzde 9,4'e yükseldi. Toplam ihracatı üç yıldır üst üste gerileyen 500 Büyük Kuruluşun 2016 yılında ihracatı yeniden ivme kazanarak yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolar oldu.

Sanayi, ekonominin en yakın yol arkadaşı

Araştırma sonuçlarını açıklayan ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Türkiye'de yaşanan beklenmedik olumsuz olaylar eğer dünyanın en gelişmiş ülke ekonomilerinde yaşanmış olsaydı, bu ülke ekonomilerinde bizim ekonomimizin yaşadığı tahri-

battan daha büyüğü yaşanırdı. Oysa Türkiye ekonomisi, Türkiye özel sektörü ve sanayimiz, bütün bu zorluklara rağmen ekonomik aktivitesini, dinamizmini kesmedi" dedi. Sanayi sektörünün ekonominin geneli üzerinde bir performans göstererek ekonomik büyümeye en nitelikli katkıyı sunduğunu ve yüzde 3,9'luk performansıyla büyümeyi sürüklediğini vurgulayan Bahçivan, şunları söyledi:

"Sanayimiz böyle bir dönemde göstermiş olduğu performansla, her zaman olduğu gibi ekonominin en yakın yol arkadaşı, zor günlerin dostu olduğunu gösteriyor. Bu bağlamda Türkiye'yi orta gelir tuzağına girmekten kurtaracak, nitelikli ve sürdürülebilir büyümeyi yaratacak, ekonomimizi dış rekabette bir üst lige çıkaracak ve nihayetinde Türkiye'nin dünyadaki en büyük 10 ekonomi arasında girmesine en güçlü katkıyı yapacak yegane sektör, sanayi sektörüdür. Türk sanayisi, finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik tüm olumsuzlukları barındıran bir yıl içinde, başarıma azim ve kararlılığını korudu. Sanayici hem kar etme noktasında hem ihracatını artırmakta, hem üretimini sürdürmekte ve hem de yeni istihdam yaratmakta, ülkesine karşı temel sorumluluklarını kapsayan sınavların hepsinden başarıyla geçti. Bu çaba ve başarı da, sanayi sektörünün üretim ekonomisine dönüş ve ekonomide üretim kültürünün yeniden hakim kılınması için her türlü desteği almayı hak ettiğini ortaya koydu." ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın açıkladığı ISO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının sonuçlarına dair başlıklar, araştırmanın kapsamına dair nitelikli verilerden oluşuyor.

Faaliyet karının yarısından fazlası finansman giderine gitti

Ana faaliyetlerinde başarılı olan sanayide, finansman yönetimi son yıllardaki en temel problem olmaya devam etti. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet karının yarısından fazlasını finansman gideri olarak kaybetti. Finansman giderleri 2016 yılında yüzde 3,6 oranında artarak 29 milyar TL'ye

yükseldi. Finansman giderlerinin net satışlara oranı ise 0,3 puan düşerek yüzde 5,2 oldu. Yine sanayi devlerinin FAVÖK mutlak büyüklüğü 76,1 milyar TL olarak hesaplandı. 2015 yılında bu büyüklük 62 milyar TL olmuştur. Yani FAVÖK büyüklüğü yüzde 22,8 arttı. Dönem kar ve zarar toplamı da 2016 yılında yüzde 33,2 artarak 28,3 milyar liradan 37,7 milyar liraya yükseldi. **İSO Başkanı** Bahçivan, "Finansman noktası rahatlatıldığı zaman, bu kadar zorluklarla mücadele edebilen bir sektörde, daha başka neler yapabileceğinin de ipuçlarını bu raporda görmekteyiz" dedi.

Sanayici TL'deki değer kaybının etkisini sınırladı

TL'nin değer kaybının finansman giderlerinde beklentilerin altında etki yaptığını belirten Bahçivan, "Finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı 2016'da yüzde 63,4'ten yüzde 55,4'e indi. Her ne kadar geçen yıla göre bu parametrede bir düşüş gerçekleşmiş olsa da finansman giderlerinin faaliyet karına oranında son 4 yıl ortalamasının yüzde 56 olduğu gerçeği unutulmamalıdır. Dünyada bu oran ortalama yüzde 16. Sanayi firmaları, döviz kuru dalgalanmalarının ve Türk Lirası'ndaki değer kaybının finansman giderlerine olumsuz etkisini sınırlamayı başardı" dedi.

Ar-Ge konusunda sanayicilere eleştiri

Ar-Ge harcamaları bir önceki yıla göre yüzde 16,3'lük azalma ile 2,8 milyar liraya indi. Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı 2016 yılında yüzde 0,57'ye gerilerken, Ar-Ge yapan şirket sayısı da 239'a düştü. Ar-Ge konusunda sanayiciler olarak eleştirel bir pay çıkarmak gerektiğini belirten Bahçivan, "Veriler, ar-ge yatırımları konusunda verilen destek ve teşviklere sanayicilerden yeterli kadar yanıt alınmadığını göstermektedir. Sanayiciye ar-ge yatırımları ile ilgili olarak daha fazla sorumluluk düşmektedir" dedi.

GSYİH'deki imalat sanayi payı 2015 ile aynı seviyede

Araştırmaya göre sanayi sektörünün uzun yıllara dayanan yapısal sorununun devam ettiğini belirten Bahçivan "Bu da GSYİH'deki imalat sanayi payının gerilemesi. Türkiye ekonomisinin yeniden ve katma değeri daha yüksek bir üretim ekonomisine dönmesi gerekmektedir. 2015 yılında olduğu gibi geçen yıl da bu alandaki karnemizi iyileştiremedik. İmalat sanayinin GSYH içindeki payı geçen yıl yüzde 16,7 olarak aynı seviyede kalmaya devam etti. Bu trendin tersine çevrilebilmesi kaçınılmazdır ve sanayi sektöründe koşulların iyileştirilmesi ihtiyacı sürmektedir" dedi.

Kaynaklar içinde borçların payı yüzde 62'ye yükseldi

Borç/öz kaynak ilişkisinde, son 10 yıldır sürekli olarak öz kaynaklar aleyhine bozulan bir denge görüldü. Kaynak yapısı içerisinde borçların payı 2007 yılında yüzde 45,2 iken, bu oran 2016 yılında yüzde 61,9'a yükseldi. Aynı dönemde öz kaynakların payı da yüzde 54,8'den yüzde 38,1'e geriledi. Sonuçlar, son 10 yılın en olumsuz borç/öz kaynak ilişkisini gösterdi. Bahçivan, "Borçluluk oranları, 65/35 bandında olan dünya ortalamasına yakın olmakla birlikte bu göstergenin verdiği bir önemli mesaj şu; sanayi kuruluşlarının büyük zahmetlerle ve adeta damla damla topladıkları karlarının önemli bir bölümünün finansman giderlerine gitmesinden dolayı iç kaynaklarını büyümede kullanamamaktadırlar. Yetersiz ve eriyen öz kaynaklar nedeniyle büyümek için yeni yatırımların daha çok borçlanmaya dayalı olarak yapılması, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun görece olarak daha sağlıklı bir finansman çarkının içinde olduklarını gösteriyor" dedi. Yine **İSO 500** Büyük

İSO Türkiye'nin 500 Büyük Kuruluşu -2016

(İlk 107 Üretimden Satışlara Göre)

- 1 Tüpraş
- 2 Ford
- 3 Tofaş
- 4 Oyak-Renault
- 5 Arçelik
- 6 Toyota
- 7 EÜAŞ- Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü
- 8 Hyundai Assan
- 9 İçdaş Çelik
- 10 İskenderun Demir ve Çelik

Kuruluşun borç yükü her geçen yıl biraz daha artarken, 2016 yılında bu oran yüzde 18,8'lik artışla 207 milyar liraya yükseldi.

"Devreden KDV yükü nedeniyle devlete 6 milyar TL borç verdik" Sanayicilerin en önemli sorunlardan birinin yatırımlar ve işletme sermayesi açısından yeni kaynaklara ulaşamaması olduğunu belirten Bahçivan "Kaynakların bu kadar kıt ve pahalı olduğu bir ortamda, sanayilerin üzerindeki devreden KDV yükü her geçen yıl artıyor. **İSO 500**'ün devreden KDV'sinin 2016 yılında çok daha fazla yükselerek yüzde 23,6 ile 6 milyar liraya çıktı. Sanayi finansmanında zorlanırken, devlete 6 milyar lira borç verdi. KDV, bugün artık uygulama esasları olarak sanayinin-sanayicinin kıt kaynaklarından kamuya adeta bir işletme sermayesi transfer yükü getirmektedir. Maliye Bakanlığımızın Mevcut KDV sisteminin değiştirilmesi çalışmalarını heyecanla izlerken, bu konuda da bir çözüm üretileceği ümidini taşıyoruz" dedi.

İstihdam yüzde 2,2 arttı

Türkiye'nin 500 Büyük kuruluşlarının istihdamları yüzde 2,2 ile yaklaşık 15 bin civarında arttı. Ödenen maaş ve ücretlerde de yüzde 15,7 oranında artış gerçekleşti. Son yıllarda duran varlıklar lehine olan iyileşme, 2016 yılında 1 puan kadar geriledi. **İSO 500**'de 2016 yılında vergi öncesi kar eden kuruluş sayısı 400'den 392'ye inerken, zarar eden kuruluş sayısı ise 108 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar (EBITDA) eden firma sayıları 2016 yılında 484'e yükseldi ve ölçülmeye başlandığı son dört yıl içindeki en yüksek sayıya ulaştı. Zarar eden firma sayısı ise 16'ya geriledi. 500 Büyük içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 123'e indi.

Yüksek teknoloji yoğun sektörlere ihtiyaç sürüyor

Teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 39,3 ile orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler aldı. Düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı ise 2016 yılında 1,5 puan azalarak yüzde 37,4 oldu. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı ise yüzde 19,5'e yükseldi. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı da çok küçük bir artışla 2016 yılında yüzde 3,7 oldu. 2016 yılında orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin toplam payı son yılların ortalaması olan yüzde 21,7'nin üzerinde yüzde 23,2'ye çıktı. Verilere göre 474 imalat sanayi firmasından 192'si düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerde faaliyet gösterirken, orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerde 149 firma, orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerdeki 121 firma, yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerde 12 yer aldı.